

Vänersborgs kommun

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Det goda livet i Vänersborgs kommun

Lokal handlingsplan för psykisk hälsa, barn och unga
2019 – 2020

Fastställd av xxxxxxxxxxxx Vänersborg

2020-xx-xx

Bakgrund

År 2016 slöt regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) överenskommelsen "Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa". Överenskommelsen syftar bland annat till att stärka kommuner och regioner i arbetet med att främja psykisk hälsa och ömsesidigt arbeta för att minska den psykiska ohälsan. Syftet med överenskommelsen är att fortsätta skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete på området psykisk hälsa med ett gemensamt ansvarstagande från berörda aktörer med målsättningen att befolkningen ska erbjudas behovsanpassade och effektiva insatser av god kvalitet, såväl vad gäller förebyggande och främjande insatser, som medicinsk behandling och sociala insatser.

Denna handlingsplan är en lokal motsvarighet till den gemensamma handlingsplanen "Det goda livet i Västra Götaland" för Västra Götalandsregionen (VGR), 49 kommunerna via kommunalförbunden i Västkom och Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg (NSPHiG).

Handlingsplanen följer de fem fokusområden som också regeringen pekar ut som särskilt viktiga. De fem områdena är:

- Förebyggande och främjande arbete
- Tillgängliga tidiga insatser
- Enskildas delaktighet och rättigheter
- Utsatta grupper
- Ledning, styrning och organisation

Lokal handlingsplan för psykisk hälsa

Syftet med den lokala handlingsplanen är att identifiera utvecklingsbehov inom planens målområden. Kan samverkan mellan olika aktörer/huvudmän förbättras ytterligare för att vid behov erbjuda bättre samordnade insatser?

I Vänersborgs kommun har den lokala närsjukvårdsgruppen för barn och unga gett uppdraget att ta fram en lokal handlingsplan till följande arbetsgrupp:

Socialförvaltning - Maria Andersson Tapper, Helene Svensson

Kultur- och fritidsförvaltning – Christer Glännestrand

Kunskapsförbundet Väst – Camilla Kauffeldt

Barn- och utbildningsförvaltningen – Carianne Lundvall Karlsson, Malin Callh

Folkhälsa - Anne Ekstedt

Primärvård - Anna-Karin Olin, Ronny Brandberg

Ungdomsmottagningen - Ellinor Smith Fredman

BUP - Theresia Jöngren

Uppföljning och revidering

Uppföljning och revidering av planen ska ske årligen. De olika aktiviteterna kommer efter hand att planeras, utvecklas och fullföljas. Den lokala handlingsplanen kommer att redovisas till SKL inom arbetet med Uppdrag Psykisk hälsa.

1. Förebyggande och främjande arbete

Mål 1.1 Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt

Föräldrar är viktiga i varje barns liv. De påverkar förutsättningarna för barnets fysiska och psykiska hälsa och utveckling i stort. Därför är det viktigt att ge föräldrar och vårdnadshavare stöd utifrån sina barns behov när det behövs. Det kan gälla föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller föräldrar med psykiska ohälsa och/eller missbruk. Verksamheter som arbetar med barn och som möter föräldrar behöver kunna erbjuda föräldrarna anpassat stöd under barnets hela uppväxt, 0-18 år.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Universellt föräldraskapsstöd ABC(Alla Barn i Centrum) 3–12 år. En utbildad gruppledare finns på Sirius. För att starta grupper behöver det utbildas ytterligare en gruppledare inom ABC	Ytterligare en utbildad gruppledare.		Familjecentralen Sirius	Ytterligare gruppledare utbildad. Grupp startad
Kvarhållande av Skilda världar som är en stödgrupp för barn 7-12år med separerade/skilda föräldrar. Det finns en utbildad gruppledare på Sirius och behov av att utbilda ytterligare en gruppledare för att grupper ska kunna starta igen.			Familjecentralen Sirius	
Utveckling av föräldraskap	Att gallra i utbudet av information och länka till befintliga hemsidor där korrekt information tillhandahålls.	2019–2020	Lillemor Mayborn, Sirius	Juni 2020 December 2020
”Föräldraskap i Sverige” Utbildning till			Socialförvaltningen, Flyktingmottagningen	Åtterrapporteras till Länsstyrelsen januari 2021

nyanlända föräldrar med barn 0–18 år			och Integrationscenter	
Samverkan skola, socialtjänst och första linjen för att främja elevers mående och möjlighet att nå utbildningens mål. Kan vi arbeta på ett annat sätt än vi gör? Hur?	Lyfta i samverkan Vänersborg för att starta arbetsgrupp			

Mål 1.2 Alla elever ska lämna grund- och gymnasieskolan med godkända betyg

Att klara godkänt resultat i skolan är en stark faktor för god hälsa senare i livet. En fjärdedel av varje årskull går inte ut gymnasiet i Västra Götaland idag. Samtidigt är det en viktig förutsättning att ha gymnasiekompetens för att kunna leva ett självständigt liv. Elever med högränsvärde måste uppmärksammas tidigt och ges det stöd de behöver för att närvara i skolan. Det är viktigt att utveckla närvarofrämjande åtgärder och arbetssätt i samverkan.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Uppdrag formulerat till tvärssektoriell arbetsgrupp för fullföljda studier. Varje verksamhet gör handlingsplaner utifrån uppdraget.		2019–2020	Arbetsgrupp för fullföljda studier: Kunskapsförbundet Väst, Grundskolan, Ung resurs, Socialtjänst, Folkhälsa, Kultur och fritid, Ungdomsmottagningen, BUP	Maj 2020 Slutavstämning i Samverkan Vänersborg
Jämföra statistik frånvaro/närvaro mellan grundskola och gymnasium	Följa elever över tid och utveckla arbetet	2019–2020	Barn- och utbildningsförvaltningen och Kunskapsförbundet Väst	Maj 2020 Arbetsgruppen för fullföljda studier
Intensifierat närvaroarbete på 7-9-enheterna. Skolans ordinarie personal, närvarokoordinatorer, elevhälsans mobila skolteam		Läsår 19/20	Barn- och utbildningsförvaltningen	Analysmöten och rapportering i BUN
Samverkan skola, socialtjänst och första linjen för att främja elevers mående och möjlighet att nå utbildningens mål. Kan vi arbeta på ett annat sätt än vi gör? Hur?	Lyfta i samverkan Vänersborg för att starta arbetsgrupp			

2. Tillgängliga tidiga insatser

Mål 2.1 Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid

Att tidigt identifiera psykisk ohälsa hos barn och unga kan förhindra utveckling av allvarliga problem. Det som ofta benämns som "första linjen" är de funktioner eller verksamheter som har i uppgift att först ta emot barn, ungdomar eller familjer som söker hjälp när ett barn har problem eller mår dåligt. Barn och föräldrar ska veta vart de ska vända sig. Därför behöver första linjen för barn och ungdomars psykiska hälsa vara definierad och känd. En bra första linje är tillgänglig, utgår från barnets bästa och sätter barn och familj i centrum. Den hjälper barn och unga genom att identifiera problem, behandla lindriga problem, remittera vidare när det behövs och säkerställa att alla barn och unga får tidig och högkvalitativ hjälp.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Tydliggöra samverkan och flödet mellan elevhälsa och vårdcentraler vid lättare psykisk ohälsa hos barn och unga	En lättare väg för in på vårdcentraler för barn och unga med lättare psykisk ohälsa.	Våren 2020	Vårdcentralschefer, elevhälsochef, MLA	20-02-28 VC-chefer lämnat namn och kontaktuppgifter till kontaktpersoner på samtliga vårdcentraler för elevhälsa. Viktigt att elevhälsa och VC-chefer har kontinuerliga dialogmöten
Utveckla användande av frågeinstrumentet Core10	Matcha frågeinstrumentet för att följa utvecklingen av psykiska måendet över tid genom Core10 Under perioden för samtal används Core10 som den unge besvarar som skattning av måendet	2020	Ungdomsmottagningen	Ungdomsmottagningen följer upp på sin enhet 2020
Inbjuda skolklasser åk 7-9 till möjlighet att boka ett besök och välja innehåll 1 Porr-samtycke till sex, fakta och myter om kring porr 2 Säkert sex-kondomer, preventivmedel, sex på olika sätt 3 Kropp och knopp – lust, kroppshets, psykisk ohälsa	Ge kunskap inom dessa områden som kan stärka den unge	2020 vårterminen	Ungdomsmottagningen	2020 Ungdomsmottagningen
Ungdomsmottagningen inbjuder tjejer till tjejkvällar för samtal om sexualitet	Stödande gruppverksamhet	2020 vårterminen	Ungdomsmottagningen	2020

Ungdomsmottagningen ska ha fokus på fysisk aktivitet enligt VGR mål	Arbete med att utveckla samtalet med syfte att öka fysisk aktivitet hos unga Erbjuda någon form av verksamhet i syfte att upptäcka lust till fysisk aktivitet	2020	Ungdomsmottagningen	2020
---	--	------	---------------------	------

Mål 2.2 Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

Bruk av alkohol och narkotika kan påverka fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. För att ge goda förutsättningar för ett gott vuxenblivande behöver missbruk tidigt uppmärksammas. Missbruk hos unga samspelar ofta med psykiska och sociala faktorer som påverkar missbruket och samsjukligheten är ofta hög. Det finns samband med individers livsvillkor och sociala sammanhang. Särskilt sårbara och viktiga att uppmärksamma är t.ex. hbtq-personer, ensamkommande/nyanlända och barn till föräldrar med eget missbruk eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att samordna insatser för unga som har kontakt med flera myndigheter och behandlingsverksamheter. I samverkan behöver kommun och hälso- och sjukvård utveckla former för att tidigt identifiera dessa unga.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Genom samråd med skolledningen utbilda skolpersonal på högstadieskolorna i kommunen kring alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel, risk- och skyddsfaktorer samt vilket ANDTS-förebyggande insatser som ger effekter. Föräldrar är den viktigaste målgruppen i det drogförebyggande arbetet och genom information och diskussioner på föräldramöte genomförs kompetenshöjande insatser även för denna målgrupp.	Förebygga droganvändning bland kommunens ungdomar samt bli bättre på att upptäcka bruk av droger Skapa en grund för kontinuitet i det drogförebyggande arbetet som bygger på en samsyn och en trygghet kring att rutiner och riktlinjer följs. Upprätta en handlingsplan för drogförebyggande arbete i grundskolan	2019–2020 Att börja gälla från höstterminens start 2020	Samverkan Vänersborg – Samordnare för det drogförebyggande arbetet	2021
Implementera frågeformuläret "Sexit"	En möjlighet för den unge att samtala om	?	Ungdomsmottagningen	?

årligen i besök på Ungdomsmottagningen	dess ämnen på Ungdomsmottagningen och vid behov hänvisas till annan aktör för vård och stöd			
Utredning om uppstart av Mini-Maria pågår			Region och kommun	

3. Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål 3.1 barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP/Västbusplan

Sedan 2010 är det lagstiftat i både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, att kommun och landsting ska upprätta en samordnad individuell plan, SIP, när en person har behov av insatser från båda huvudmännen. I Västra Götaland finns Västbus riktlinjer och en motsvarande Västbusplan framtagen för barn och unga. En SIP/Västbusplan gör den enskilde och närstående delaktiga i planeringen av insatser från hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola och ansvarsfördelningen blir tydlig. SIP är också ett bra verktyg för samordning mellan verksamheter inom en huvudman.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar		Uppföljning
Inga nya utvecklingsbehov finns. Utbildningar och arbete med SIP fortsätter som tidigare.					

Mål 3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbetet

Barns och ungas egna upplevelser behöver tas till vara för att kunna utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt. Barn har rätt till delaktighet i alla frågor som berör dem enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Inflytande behövs på lokal, delregional, regional och nationell nivå och varje insats behöver betraktas ifrån barnets perspektiv. Barn, unga och deras vårdnadshavare ska i så hög utsträckning som möjligt kunna påverka verksamhetsutveckling och definiera vad god kvalitet är.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Utvecklingsbehov finns hos alla aktörer för att följa barnkonventionen	Implementering inför och när barnkonventionen blir lag		Respektive huvudman	Undersöka brukarföreträdares upplevelse av delaktighet

Hur arbetar vi vidare med detta i respektive verksamhet?				
--	--	--	--	--

4. Utsatta grupper

Mål 4.1 Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna eller regionen

De finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Personal ska få ökad kunskap om hur grupper utsätts, bl. a. minoritetsstress och skillnader i psykisk hälsa, kan relateras till att personer bryter mot normer utifrån exempelvis sexuell läggning, könsidentitet och nationellt ursprung. Kunskapen om mänskliga rättigheter, normativt bemötande och hur det påverkar unga i enskilda möten ska också öka.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Hur efterfrågas brukarens/patientens upplevelse av bemötande, i alla former av möten?				

5. Ledning, styrning och organisation

Mål 5.1 Nollvision om suicid i Västra Götaland

I flera undersökningar uppger upp till 8 procent av flickorna och 4 procent av pojkarna att de någon gång försökt ta sitt liv. I Västra Götaland sker i genomsnitt 8-9 självmord per år i åldersgruppen 15-19 år. Bakom varje fullbordat självmord går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som är viktig att uppmärksamma. Unga personer med förhöjd suicidrisk ska identifieras och erbjudas rätt hjälp i tid så att de inte försöker ta sitt liv. Detta sker genom ökad samverkan och samsyn mellan olika aktörer. Ingen i Västra Götaland ska behöva se självmord som en utväg.

Utvecklingsbehov inom målområdet

Aktivitet	Delmål	När	Ansvar	Uppföljning
Länsgemensam handlingsplan 2020–2025 ute på remiss				